Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Image not found or type unknow

Державний обліковий номер: 0826U003088

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-07-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ніколайчук Антон Петрович

2. Anton P. Nikolaichuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0008-9439-4245

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 029

Назва наукової спеціальності: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Дата захисту: 12-08-2026

Спеціальність за освітою: Сценічне мистецтво

Місце роботи здобувача: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15212

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 13.31.11, 13.31.22.11

Тема дисертації:

1. Модернізація простору публічних бібліотек України як центрів громадської взаємодії

2. Modernization of Ukrainian Public Library Space as Centers of Community Interaction

Реферат/анотація:

1. Дисертаційну роботу присвячено розробленню концептуальних засад модернізації простору публічних бібліотек України як центрів громадської взаємодії в контексті реалізації концепції «третього місця». Досягнення поставленої мети визначило вирішення таких завдань: охарактеризувати стан наукової розробленості досліджуваної проблеми в українському та світовому бібліотекознавстві; обґрунтувати методологічний інструментарій дослідження; уточнити понятійний апарат предметної сфери та розкрити сутність концепції бібліотеки як «третього місця» в реаліях сьогодення; встановити періодизацію виникнення та еволюції основних організаційних моделей функціонування бібліотеки як «третього місця» в світовій бібліотечній практиці; висвітлити особливості реалізації концепції «третього місця» в практиці роботи зарубіжних публічних бібліотек; розкрити особливості трансформації функцій та просторової організації сучасних публічних бібліотек України; розробити концептуальну модель модернізації простору публічних бібліотек України як центрів громадської взаємодії в контексті реалізації концепції «третього місця». Об'єктом дослідження є публічні бібліотеки України, предметом – модернізація простору публічних

бібліотек України як центрів громадської взаємодії в контексті реалізації концепції «третього місця». Застосування методології системного, соціокомунікативного, соціокультурного, компаративного підходів, а також комплексу дослідницьких методів дозволило запобігти фрагментарності й описовості наукової розробки проблеми, отримати цілісне уявлення про еволюційні трансформації організаційних моделей функціонування публічних бібліотек як «третього місця», векторів диверсифікації їх функцій, багатомірності просторових локацій та проактивних сервісів. На основі системного підходу визначено основні складові бібліотеки як «третього місця», встановлено їх специфічні властивості, які відрізняють цей тип бібліотеки від традиційної: людиноцентричність сервісів, мультифункціональність та багатомірність локацій, адаптивність, відкритість, ергономічність та безбар'єрність простору як «єдиної точки доступу» до неформального навчання, спілкування, творчості та громадських ініціатив. Обґрунтовано, що представлені в Україні станом на середину 2020-х рр. моделі бібліотеки як «третього місця» функціонують у форматах: медіатек, бібліохабів, коворкінгів, мейкерспейсів, хакерспейсів, бібліотек-кафе, бібліотек-клубів, бібліотек-театрів та ін. Серед інноваційних форматів, що виникли під час російсько-української війни: втілення концепції бібліотеки «третього місця» у віртуальному просторі та поза чітко визначеного територіального районування. Доведено, що український досвід розбудови публічних бібліотек як «третього місця» реалізується у напрямі їх перетворення на центри розвитку знань, креативності та інновацій, формування інформаційної та медіаграмотності, сприяння співпраці, координації та консолідації громади, реалізації ініціатив та проєктів для колективного блага, підтримки малого бізнесу, залучення населення до творчої самореалізації та змістовного дозвілля. З метою раціонального використання обмежених матеріально-технічних, техніко-технологічних, фінансових та кадрових ресурсів публічних бібліотек України запропоновано обирати інтегровану або профілізовану моделі модернізації простору бібліотеки як «третього місця». Для тих публічних бібліотек, які не мають філій та є єдиними доступними соціокультурними закладами в зоні обслуговування громади, оптимальною буде інтегрована модель трансформації, яка охоплює всі чотири простори бібліотеки (навчання, натхнення, зустрічей, подій); профілізована модель призначена для ЦБС, що мають в індустріальних районах великих міст філії, між якими можуть розподілятися різні формати розбудови бібліотечного простору: «Бібліотеки – цифрового хабу», «Бібліотеки – коворкінгу», «Бібліотеки – медіацентру», «Бібліотеки – мейкерспейсу або хакерспейсу», «Бібліотеки – громадської вітальні» та ін., яких найбільше потребують користувачі зони обслуговування бібліотеки. Обґрунтовано, що ці моделі мають стати дорожньою картою модернізації просторів публічних бібліотек України як центрів громадської взаємодії в контексті реалізації концепції «третього місця». Ключові слова: бібліотека, публічні бібліотеки, користувач, обслуговування, концепція «третього місця», бібліотечний простір, модернізація, цифровізація, цифрова трансформація, інформаційні ресурси, проєкт, культурний простір, електронна бібліотека, вебсайт, воєнний стан.

2. The dissertation is devoted to developing the conceptual foundations for modernizing the space of public libraries in Ukraine as centers of community interaction within the context of implementing the "third place" concept. To achieve this goal, the following tasks were addressed: characterizing the state of scientific research on the problem in Ukrainian and global library science; substantiating the methodological toolkit of the study; clarifying the conceptual framework of the subject area and revealing the essence of the library as a "third place" in modern realities; establishing the periodization of the emergence and evolution of the main organizational models of library functioning as a "third place" in world library practice; highlighting the features of implementing the "third place" concept in the practice of foreign public libraries; revealing the features of the transformation of functions and spatial organization of modern public libraries of Ukraine; and developing a conceptual model for the systemic transformation of Ukrainian public library space within the context of the "third place" concept. The object of the study is the public libraries of Ukraine. The subject of the study is the modernization of the space of Ukrainian public libraries as centers of community interaction within the context of the "third place" concept. In order to rationally use the limited material, technical, technological, financial, and human resources of Ukrainian public libraries, it is proposed to choose between integrated or profiled models of modernization the library space as a "third place". For those public libraries that do not have branches and are the only accessible socio-cultural

institutions in the community's service area, an integrated transformation model is optimal, covering all four library spaces (learning, inspiration, meetings, events). The profiled model is intended for Centralized Library Systems (CBS) that have branches in industrial areas of large cities, between which different formats of library space development can be distributed: "Library – Digital Hub," "Library – Coworking," "Library – Media Center," "Library – Makerspace or Hackerspace," "Library – Public Living Room," etc., which are most needed by users in the library's service area. It is substantiated that these models should become a roadmap for the systemic transformation of the space of Ukrainian public libraries as centers of community interaction within the context of the "third place" concept. Keywords: library, public libraries, user, service,"third place" concept, library space, modernization, digitalization, digital transformation, information resources, project, cultural space, electronic library, website, martial law.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Ніколайчук А. П. Ніколайчук А. П. Концепція «третьогомісця»вконтексті модернізації бібліотечного простору. Українськийжурналзбібліотекознавства та інформаційних наук. 2024. Вип. 13. С. 20–28.
- 2. Ніколайчук А. П. Англосаксонська модель публічної бібліотекитаособливості її впровадження в країнах ЄС. Бібліотекознавство.Документознавство. Інформологія. 2025. №3. С. 26–31.
- 3. Ніколайчук А. П. «Третє місце» як стратегія розвиткупублічнихбібліотек України в умовах війни. Бібліотекознавство. Документознавство.Інформологія. 2025. № 4. С. 37–42.
- 4. Ніколайчук А. П. Роль бібліотек у формуванні читацької культуривепоху цифрових технологій. Актуальні питання, проблеми таперспективирозвитку гуманітарних наук у сучасному соціокультурномупросторі: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. аспірантів, здобувачів, магістрів,м.Київ, 7–8 квіт. 2023 р. Київ, 2023. С. 230–235.
- 5. Ніколайчук А. П. Бібліохаб як інноваційний форматпублічноїбібліотеки в Україні. Інформація, комунікація та управліннязнаннямивглобалізованому світі : матеріали Сьомої міжнар. наук. конф., м. Київ, 23–25трав. 2024 р. Київ, 2024. С. 135–137.
- 6. Ніколайчук А. П. Бібліотечна модель «третього місця». Scienceinthemodern world: innovations and challenges : Proceedings of XInternational Scientificand Practical Conference, Toronto, June 12–14, 2025. Toronto, 2025. С. 380–383.
- 7. Ніколайчук А. П. Концепція «третього місця»вбібліотечноінформаційному просторі: теоретичні аспекти. Культура, мистецтво,креативність: виклики сучасності. Молодіжна наука 2025 : матеріалиВсеукр.наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Київ,26листоп. 2025 р. Київ, 2025. С. 179–181.
- 8. Ніколайчук А. П. Проблематика створення цифрової колекціїунікальних документів з бібліотечних фондів України в умовахвоєнногостану.Короленківські читання 2025. «Бібліотеки, архіви, музеї в умовахвійни»:XXVIII Всеукр. онлайн. наук.-практ. конф., м. Харків, 22–23 жовт. 2025р.
- 9. Ніколайчук А. Концепція «третього місця» у бібліотечномупросторі:закордонний досвід. Теорія і практика сучасної науки та освіти: матеріалиXVIII Міжнар. наук.-практ. конф. м. Львів, 9–10 берез. 2026 р. Львів, 2026.С.30–32.

- 10. Ніколайчук А. П. Трансформація бібліотечного простору: відсховищазнань до реалізації концепції «третього місця». Здобуткитадосягненняприкладних та фундаментальних наук XXI століття : зб. наук. пр.зматеріалами XI Міжнар. наук. конф., м. Одеса, 1 трав. 2026 р. Вінниця, 2026.С.555–558.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами: 0118U100212; 0124U001231

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Прокопенко Людмила Іванівна

2. Liudmyla Prokopenko

Кваліфікація: к. культ., доц., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0657-4550

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Добровольська Вікторія Василівна

2. Viktoriia V. Dobrovolska

Кваліфікація: д. соц. ком., професор, 27.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0927-1179

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Григоревська Олена Вікторівна

2. Olena V. Hryhorevska

Кваліфікація: д. соц. ком., старший науковий співробітник, 27.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2099-0000

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 02136554

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Департамент освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Новальська Тетяна Василівна

2. Tetiana Novalska

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3093-3998

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бачинська Надія Анатоліївна

2. Nadiia Bachynska

Кваліфікація: к. пед. н., професор, 07.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3912-7108

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Салата Галина Володимирівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Салата Галина Володимирівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Крилова Оксана Сергіївна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна

